Sastanak na vrhu EU-a i zapadnog Balkana

Izjava iz Bruxellesa, 25. studenoga 2026.

Mi, čelnici i čelnice Europske unije (EU), uz savjetovanje s našim partnerima sa zapadnog Balkana, danas smo održali sastanak na vrhu u Bruxellesu i zaključili kako slijedi u nastavku.

1. Današnjim sastankom na vrhu, koji se nadovezuje na uspješni sastanak na vrhu održan u lipnju 2026. u Crnoj Gori, ponovno se potvrđuje sve veća strateška važnost odnosa između EU-a i zapadnog Balkana, kao i koristi koje ti odnosi donose našim građanima. Zbog sve nestabilnije geopolitičke situacije obilježene agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine, sukobima na Bliskom istoku i sve intenzivnijeg tržišnog natjecanja na svjetskoj razini ističe se potreba za daljnjim jačanjem veza između EU-a i zapadnog Balkana.

2. Ponovno potvrđujemo našu potpunu i nedvosmislenu predanost perspektivi članstva zapadnog Balkana u EU-u. Budućnost zapadnog Balkana u našoj je Uniji. Proširenje je realistična mogućnost koju bi trebalo iskoristiti.

3. Ponovno potvrđujemo važnost proširenja kao geostrateškog ulaganja u mir, sigurnost, stabilnost i blagostanje. Pozivamo sve partnere sa zapadnog Balkana da ubrzaju odlučne i vjerodostojne reforme, osobito u području temeljnih pitanja i ispune obveze nužne za napredak na putu prema EU-u. Izražavamo zadovoljstvo dinamikom partnera sa zapadnog Balkana i napretkom koji su ostvarili na putu prema EU-u od posljednjeg sastanka na vrhu. Ubrzanje pristupnog procesa, koji počiva na vjerodostojnim reformama partnera, pravednoj i strogoj uvjetovanosti i načelu vlastitih zasluga, u našem je uzajamnom interesu. Usporedo s time i u skladu s Izjavom iz Granade, EU treba nastaviti svoje pripreme i reforme za proširenu Uniju.

4. Podsjećajući na prethodne izjave, ponovno ističemo važnost predanosti partnera sa zapadnog Balkana poštovanju europskih vrijednosti i načela, u skladu s međunarodnim pravom, prvenstvom demokracije, temeljnim pravima i vrijednostima i vladavinom prava. Očekujemo da tu predanost pokažu konkretnim djelovanjem te preuzmu odgovornost i provedu potrebne reforme, osobito u području temeljnih pitanja i vladavine prava. Sloboda izražavanja, neovisni i pluralistički mediji, rodna ravnopravnost te jaka uloga civilnog društva ključni su za osiguravanje funkcionalne demokracije. Ponavljamo naš poziv partnerima da zajamče prava pripadnika manjina i jednako postupanje prema njima. Bilo kakvo veličanje ratnih zločinaca, poricanje genocida i revizionizam oprečni su temeljnim europskim vrijednostima. Pozivamo sve partnere sa zapadnog Balkana da promiču kulturu poštovanja i solidarnosti u pogledu svih žrtava te da poštuju presude međunarodnih i domaćih sudova u vezi s ratnim zločinima i da postupaju u skladu s tim presudama.

5. Uključiva regionalna suradnja, pomirenje i dobrosusjedski odnosi i dalje su ključni za izgradnju zajedničke budućnosti, kao i za provedbu međunarodnih sporazuma u dobroj vjeri i s konkretnim rezultatima, što uključuje Prespanski sporazum s Grčkom i Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedskim odnosima i suradnji s Bugarskom. I dalje su potrebni dodatni odlučni napori kako bi se u skladu s međunarodnim pravom i utvrđenim načelima poticali pomirenje i regionalna stabilnost te iznašla i provela konačna, uključiva i obvezujuća rješenja za regionalne i bilateralne sporove i pitanja partnera ukorijenjena u ostavštini iz prošlosti. Među ostalim, to znači rješavanje svih preostalih slučajeva nestalih osoba i razmatranje neriješenih pitanja povezanih s ratnim zločinima, čime se osiguravaju preuzimanje odgovornosti i pravda. Relevantni partneri trebaju kontinuirano ulagati napore kako bi se izvršile sve neriješene obveze iz Ugovora o pitanjima sukcesije i riješila preostala pitanja povezana s nasljeđivanjem.

6. Činjenica da se odnosi između Prištine i Beograda nisu normalizirali i dalje koči oba partnera na njihovu europskom putu. Ponovno potvrđujemo svoju punu potporu dijalogu između Beograda i Prištine uz posredovanje EU-a o normalizaciji odnosa, pod vodstvom Visokog predstavnika i uz potporu posebnog predstavnika EU-a. Potičemo oba partnera da iskoriste trenutačni politički zamah kako bi se konstruktivno uključili u taj dijalog i bez odgode ostvarili konkretan napredak prema potpunoj provedbi svih postignutih sporazuma. Potpora u okviru Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan ovisi o konstruktivnom angažmanu partnera s mjerljivim napretkom i konkretnim rezultatima u normalizaciji njihovih odnosa.

7. Ostajemo nepokolebljivi u našoj potpori sveobuhvatnom, pravednom i trajnom miru u Ukrajini, koji se temelji na načelima Povelje UN-a i na međunarodnom pravu te počiva na jakim i vjerodostojnim sigurnosnim jamstvima za Ukrajinu. U koordinaciji s partnerima sličnih stavova, nastavit ćemo pružati sveobuhvatnu potporu Ukrajini i njezinu stanovništvu, koji svoj suverenitet i teritorijalnu cjelovitost brane od agresivnog rata Rusije. Pozdravljamo potporu partnera sa zapadnog Balkana tom nastojanju. Nastavit ćemo ulagati u multilateralizam i surađivati s partnerima sa zapadnog Balkana na poštovanju međunarodnog prava. S obzirom na navedeno, pohvaljujemo ključna načela europske sigurnosti donesena na sastanku europske političke zajednice 12. studenoga 2026.

8. S obzirom na prethodne izjave, usklađivanje partnera sa zapadnog Balkana sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a (ZVSP), uključujući provedbu i izvršavanje EU-ovih mjera ograničavanja i suzbijanje izbjegavanja mjera, i dalje je snažan iskaz strateškog izbora partnera. Odajemo priznanje partnerima sa zapadnog Balkana koji su se već potpuno uskladili s EU-ovom politikom ZVSP-a i potičemo one koji to još nisu učinili da se vode njihovim primjerom.

9. Ističemo zajednički interes za unapređenje naše suradnje u području sigurnosti i obrane, o čemu svjedoče naša partnerstva u području sigurnosti i obrane te dijalozi o sigurnosti i obrani. EU i zapadni Balkan predani su nastavku suradnje u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći kako bi se unaprijedili sigurnost, stabilnost i otpornost regije. EU također pozdravlja doprinose partnera misijama i operacijama EU-ove zajedničke sigurnosne i obrambene politike te sa zanimanjem očekuje daljnju suradnju u tom pogledu.

10. EU i dalje podupire zapadni Balkan u borbi protiv kibernetičkih i drugih hibridnih prijetnji, uključujući inozemno upletanje i manipuliranje informacijama kojim se nastoje potkapati demokratske institucije i proces proširenja, i dodatno jača suradnju u cilju izgradnje otpornosti, među ostalim putem Centra za kibernetičke kapacitete zapadnog Balkana, unaprijeđene suradnje s Agencijom Europske unije za kibersigurnost (ENISA) i Europskog štita za zaštitu demokracije, a osobito putem Europskog centra za demokratsku otpornost.

11. Približavanje partnera EU-u već tijekom procesa proširenja ostaje strateški prioritet. EU potiče partnere da surađuju kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristile postojeće mogućnosti dok se razmatraju daljnji prijedlozi o postupnoj integraciji na reverzibilan način koji se temelji na zaslugama, podložno usklađivanju s relevantnom pravnom stečevinom EU-a. Bližom gospodarskom integracijom ojačat će se otpornost lanca opskrbe, konkurentnost i gospodarska sigurnost na obje strane.

12. U tom pogledu izražavamo zadovoljstvo napretkom partnera sa zapadnog Balkana u postupnoj integraciji u jedinstveno tržište EU-a, koje počiva na relevantnoj pravnoj stečevini, poštovanju integriteta jedinstvenog tržišta i osiguravanju jednakih uvjeta. Time je osobito obuhvaćeno sljedeće:

    - aktualni rad na tome da se područje primjene EU-ova režima „u roamingu kao kod kuće” proširi na zapadni Balkan, čime bi se građanima omogućilo da bez dodatnih troškova obavljaju telefonske pozive, šalju poruke i upotrebljavaju mobilne podatke svugdje u EU-u i regiji;
    - sudjelovanje četiriju partnera u programima jedinstvenog područja plaćanja u eurima (SEPA), zajedno s nedavnim zahtjevom za pristupanje, što ukazuje na pozitivan zamah prema daljnjem proširenju njegova zemljopisnog područja primjene;

- uvođenje regionalnih sustava trenutačnih plaćanja koji se temelje na tehnologiji namire trenutačnih plaćanja u sustavu TARGET (TIPS) Eurosustava, čime se omogućuju brža i cjenovno pristupačnija plaćanja i veća financijska integracija;
- promicanje tehničkih razmjena u cilju razvoja industrijskih dijaloga u okviru inicijative brze integracije u jedinstveno tržište, proširenje zelenih traka između EU-a i zapadnog Balkana te modernizacija i usklađivanje graničnih prijelaza;
- pridruživanje digitalnim inicijativama kao što su centri za digitalne inovacije i europska lisnica za digitalni identitet ili njihovo reproduciranje, te dovršetak 500 javnih pristupnih točaka za WiFi u regiji u okviru inicijative WiFi4WB;
- osnivanje Akademije za jedinstveno tržište, kojom će se ojačati administrativni kapaciteti i pružiti mogućnosti učenja državama članicama EU-a i partnerima sa zapadnog Balkana.

13. Potencijal plana rasta za ubrzanje socioekonomske konvergencije između zapadnog Balkana i EU-a ovisi o tome koliko djelotvorno naši partneri provode reforme povezane s EU-om. Plan rasta, kojim je do 6 milijardi EUR predviđeno za reforme i ulaganja, ima potencijal za ubrzanje gospodarskog rasta u regiji tijekom sljedećeg desetljeća. Taj se iznos pridodaje iznosu od 29 milijardi EUR koji se mobilizira u okviru Gospodarskog i investicijskog plana.

14. EU ponovno poziva partnere sa zapadnog Balkana da pravodobnom provedbom reformi što više iskoriste tu dosad nezabilježenu priliku koja ulazi u završnu fazu. Primamo na znanje da su neki partneri sa zapadnog Balkana dovršili ili su na dobrom putu da dovrše reformske korake planirane za prva četiri šestomjesečna razdoblja izvješćivanja u okviru Instrumenta za reforme i rast te potičemo sve partnere da ubrzaju svoje napore.

15. EU ističe kako je važno kontinuirano provoditi zajedničko regionalno tržište pod koordinacijom Vijeća za regionalnu suradnju i konstruktivno surađivati u kontekstu Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA). Potičemo daljnje napore na uklanjanju preostalih prepreka trgovini unutar regije i pojednostavnjenju trgovinskih postupaka, osobito kako bi se MSP-ovima olakšao pristup tržištu. Zajedničko regionalno tržište odskočna je daska za jedinstveno tržište EU-a.

16. EU će nastaviti podupirati jačanje povezanosti unutar regije i s EU-om, među ostalim u područjima energetike, prometa i digitalizacije, kao i stalne napore za diversifikaciju izvora i pravaca opskrbe energijom. Time će se povećati naša energetska sigurnost i smanjiti ovisnosti zahvaljujući snažnijoj prekograničnoj međupovezanosti, diversificiranim rutama opskrbe i ulaganjima u energetsku infrastrukturu. EU će nastaviti doprinositi energetskoj tranziciji i infrastrukturi na zapadnom Balkanu. Partneri sa zapadnog Balkana u središtu su prometnog koridora zapadni Balkan – istočno Sredozemlje, uključujući strateški važan koridor VIII. koji povezuje Jadransko i Crno more. Potičemo partnere sa zapadnog Balkana da odlučno napreduju prema njegovu dovršetku u skladu s radnim planom iz rujna 2026. i da pritom pravodobno iskorištavaju potporu EU-a.

17. Slično tome, učinkovita suradnja u području upravljanja migracijama i dalje je iznimno bitna, uključujući potporu EU-a svladavanju migracijskih izazova duž zapadnobalkanske rute. Partneri sa zapadnog Balkana trebaju poduzeti daljnje mjere kako bi u potpunosti uskladili svoju viznu politiku s EU-om, sprječavali i suzbijali krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima, dodatno ojačali upravljanje granicama, poboljšali sustave azila i prihvata te vraćanja u zemlje podrijetla. EU će nastaviti podupirati partnere sa zapadnog Balkana u njihovim nastojanjima da u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom ojačaju operativnu suradnju s relevantnim agencijama EU-a, među ostalim s Frontexom i Agencijom EU-a za azil, te s trećim zemljama.

18. Također bi trebalo nastaviti ulagati zajedničke napore u sprečavanje i borbu protiv korupcije, trgovine drogom i svih oblika teškog i organiziranog kriminala, kao i u sprečavanje i suzbijanje terorizma i nasilnog ekstremizma u skladu s nedavno potpisanim novim Zajedničkim akcijskim planom. EU i zapadni Balkan trebali bi nastaviti s radom koji počiva na uravnoteženom i sveobuhvatnom pristupu izazovima povezanima s drogama koji se temelji na dokazima te na jačanju međunarodne suradnje i partnerstava, među ostalim putem sinergija s radom Europske koalicije protiv droga, a osobito radi borbe protiv trgovanja drogom i nezakonite trgovine kemijskim prekursorima.

19. I dalje je ključna učinkovita strateška komunikacija EU-a i partnera sa zapadnog Balkana, među ostalim o koristima proširenja i postupne integracije. Računamo na to da će partneri sa zapadnog Balkana obavijestiti svoje građane o tome da je EU i dalje glavni ulagač i trgovinski partner regije, kao i najveći pružatelj financijske pomoći i njezin pouzdan sigurnosni partner. Osim toga, EU doprinosi stabilnosti i sigurnosti u cijeloj Europi.

20. Pozdravljamo suglasnost naših partnera sa zapadnog Balkana[1] s ovom izjavom.

---

[1] Srbija nije suglasna s izjavom.